

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 377/2023-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou HAVRILLA & Co. s. r. o., Námestie Martina Benku 2, Bratislava, IČO 36 364 606, proti postupu Okresného súdu Levice v konaní sp. zn. 15Er/593/2012 o návrhu na zastavenie exekúcie takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje priznať jej finančné zadostučinenie 15 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na návrh oprávneného [REDAKOVANÉ], prebiehalo na okresnom súde exekučné konanie proti sťažovateľke ako povinnej o vymoženie 1 549,26 eur s príslušenstvom. Sťažovateľka námietky proti exekúcii, ako aj trovám exekúcie z 2. mája 2013 adresovala súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor námietky sťažovateľky 29. mája 2013 postúpil okresnému súdu. V rámci námietok proti exekúcii namietala aj exekučný titul, a to rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej republiky č. k. II/2011-7305 z 27. septembra 2011, ktorý jej nebol doručený, pretože v období od 14. júla 2011 do 8. augusta 2012 sa zdržiavala v zahraničí (v Mexiku). Exekútor vydal exekučný príkaz na vykonanie exekúcie zrážkami zo starobného dôchodku vo výške 39,10 eur. Sťažovateľka 30. mája 2013 podala návrh na zastavenie exekúcie, pretože poberá starobný dôchodok vo výške 282,70 eur a zároveň spláca dve pôžičky v mesačnej výške 47,50 eur a 99,50 eur. Okresný súd uznesením z 19. januára 2018

námietky proti exekúcii zamietol. Sťažovateľka 4. apríla 2022 opätovne vyzvala súdneho exekútora na zastavenie starej exekúcie. Okresný súd uznesením zo 17. mája 2023 exekúciu zastavil ako neprípustnú. Uznesenie o zastavení exekúcie do podania ústavnej sťažnosti nebolo sťažovateľke doručené.

3. Sťažovateľka sa pokúsila zbytočné prieskumy v konaní odstrániť sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podpredseda okresného súdu vyhodnotil sťažnosť pre nečinnosť za opodstatnenú. Sťažovateľka namieta, že okresný súd opomenul rozhodnúť o podanom návrhu na zastavenie exekúcie v trvaní viac ako desiatich rokov. Význam sporu sťažovateľka vidí v neprimerane dlhej nezákonnej exekúcii.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti postupu okresného súdu v predmetnom konaní podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že postup okresného súdu v preskúmvanej veci bol poznačený nečinnosťou a nesústredenosťou, ktoré významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku tohto konania. Osobitne je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že predmetné konanie začalo v roku 2013 a trvalo takmer 10 rokov. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že uznesenie okresného súdu zo 17. mája 2023 bolo vydané až po podaní sťažnosti na prieskumy v konaní, ktorá bola aj podľa predsedu okresného súdu podaná opodstatnene.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 377/2023 z 18. augusta 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení ponajprv stručne popísal priebeh preskúmvaného konania takto:

a) Vykonaním predmetnej exekúcie smerujúcej proti sťažovateľke ako povinnej bol poverený súdny exekútor, ktorý 29. mája 2013 doručil okresnému súdu podanie sťažovateľky ako povinnej označené ako námietky proti exekúcii, ako aj trovám exekúcie. Následne bol okresnému súdu 18. júna 2013 od súdneho exekútora postúpený sťažovateľkin návrh na zastavenie konania. Uvedený návrh okresný súd následne doručoval oprávnenému na vyjadrenie pre účely overenia tvrdení z neho vyplývajúcich. Po doručení odpovede oprávneného okresný súd vyzval sťažovateľku 13. októbra 2014, aby preukázala, že sa v čase doručovania rozsudku zdržiavala v zahraničí, a zároveň vykonal ďalšie úkony týkajúce sa zistenia jej aktuálneho pobytu, keďže nepreberala poštové zásielky na okresnému súdu známych adresách jej trvalého a prechodného pobytu. Okresný súd uznesením z 19. januára 2018 rozhodol o námietkach sťažovateľky proti exekúcii tak, že ich zamietol, pričom uplatnením fikcie doručenia uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 23. novembra 2018.

b) Okresnému súdu bola 13. apríla 2022 doručená výzva sťažovateľky na zastavenie starej exekúcie. Súdnemu exekútorovi okresný súd 2. mája 2022 oznámil, že dosiaľ nerozhodol o návrhu na zastavenie exekúcie z 30. mája 2013, a preto o tomto návrhu bude rozhodovať spolu s ďalším návrhom na zastavenie exekúcie zo 4. apríla 2022. Okrem toho okresný súd požiadal súdneho exekútora o preukázanie dosiahnutého výťažku na základe zrážok z dôchodku sťažovateľky. Po vykonanom dokazovaní okresný súd uznesením zo 17. mája 2023 rozhodol tak, že exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju. Zároveň súdnemu exekútorovi trovy exekúcie nepriznal a tiež nepriznal povinnej nárok na náhradu trov konania proti oprávnenému. Takéto uznesenie nadobudlo právoplatnosť vo vzťahu k výroku o zastavení exekúcie 22. júna 2023 a vo vzťahu k výrokom o trovách exekúcie, resp. trovách účastníkov konania 6. júna 2023.

c) Okresný súd ďalej poukázal na skutočnosť, že sťažovateľkou v predmetnom konaní podaná sťažnosť na prietahy bola posúdená ako opodstatnená. Napriek tejto skutočnosti by však ústavnej sťažnosti bez ďalšieho nemalo byť vyhovené. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na judikatúru ústavného súdu (napr. rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04 či III. ÚS 542/2021), ktorú akceptuje aj Európsky súd pre ľudské práva (napr. rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05), podľa ktorej sa ochrana pred porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov poskytuje, pokiaľ v čase uplatnenia tejto ochrany zásah trvá.

d) V závere predsedu okresného súdu uzavrel, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky považuje za nedôvodnú, pretože preskúmané konanie už v čase podania ústavnej sťažnosti bolo právoplatne skončené.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla:

a) Uznesenie okresného súdu zo 17. mája 2023 bolo sťažovateľke doručené 20. septembra 2023. Uvedenému doručeniu predchádzala jej žiadosť z 28. augusta 2023 o zaslanie spomínaného uznesenia spolu s podacím lístkom preukazujúcim odoslanie tohto uznesenia okresným súdom. Z odpovede okresného súdu z 30. augusta 2023 na túto žiadosť vyplýva, že dlhá doba, ktorá uplynula medzi vydaním a doručením dotknutého uznesenia okresného súdu, mala byť zapríčinená opakovaným zasielaním tohto uznesenia na adresu sťažovateľky do [REDAKOVANÉ]. Okresný súd pritom v uvedenej odpovedi na žiadosť o zaslanie kópie podacieho lístka sťažovateľky žiadnym spôsobom nereagoval. Sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla, že okresnému súdu bolo preukázateľne známe, že jej aktuálna adresa na doručovanie sa nachádza v [REDAKOVANÉ], keďže práve na túto adresu jej bola doručená aj odpoveď predsedu okresného súdu z 25. apríla 2023 na jej sťažnosť na prietahy v konaní.

b) Vzhľadom na uvedené sťažovateľka uviedla, že trvá na podanej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nečinnosťou a nesústredenou činnosťou okresného súdu v namietanom exekučnom konaní, ktoré začalo v roku 2013 a do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené.

9. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04).

10. Z vyjadrení okresného súdu a sťažovateľky zjavne zostala spornou otázka dodržania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá je závislá od posúdenia dátumu nadobudnutia právoplatnosti uznesenia okresného súdu zo 17. mája 2023. Uvedenú otázku je potrebné zodpovedať vzhľadom na to, že ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

11. Ústavný súd sa preto oboznámil s obsahom spisového materiálu v predmetnej veci. Nesporným zostáva, že sťažovateľka sa na ústavný súd obrátila po tom, ako okresný súd v predmetnej veci uznesením zo 17. mája 2023 rozhodol o neprípustnosti exekúcie a jej zastavení. Spornou teda zostala otázka, kedy uznesenie zo 17. mája 2023 nadobudlo právoplatnosť. Sťažovateľka tvrdí, že s uznesením zo 17. mája 2023 sa mala možnosť oboznámiť až v 20. septembra 2023, keď jej ho okresný súd zaslal na jej adresu na základe jej žiadosti z 28. augusta 2023. Okresný súd

naproti tomu tvrdí, že uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť vo vzťahu k prvému výroku 23. júna 2023 a vo vzťahu k druhému výroku 6. júna 2023 aplikáciou fikcie doručenia.

12. Podľa § 106 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca.

13. Podľa § 106 ods. 3 Civilného sporového poriadku ak fyzická osoba nemá adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky, doručuje súd písomnosti tejto fyzickej osobe oznámením na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu. Písomnosť sa považuje po 15 dňoch od zverejnenia oznámenia za doručенú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

14. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že okresný súd uznesenie zo 17. mája 2023 po zistení, že sťažovateľka nemá adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky, doručoval oznámením na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu a pokúsil sa doručiť ho aj prostredníctvom Mestského úradu [REDAKOVANÉ], keďže v spomínanom registri obyvateľov bol ako posledný evidovaný pobyt sťažovateľky mesto [REDAKOVANÉ] bez akejkoľvek adresy.

15. O tom, že si sťažovateľka bola vedomá svojej povinnosti hlásenia miesta trvalého, príp. možnosti ohlásenia prechodného pobytu podľa zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, svedčí aj skutočnosť, že v priebehu konania túto možnosť evidovania prechodného pobytu minimálne raz využila (prechodný pobyt sťažovateľky na [REDAKOVANÉ] v roku 2015), avšak časovo nesporne prevažnú časť preskúmaného konania bola sťažovateľka evidovaná ako osoba, ktorá nemá adresu trvalého pobytu ponajprv v meste [REDAKOVANÉ] a neskôr vo [REDAKOVANÉ] v uvedenom registri.

16. V spisovom materiáli sa nenachádza žiadne oznámenie sťažovateľky o zmene jej pobytu, resp. oznámenie o adrese na doručovanie písomností. Sťažovateľka argumentuje tým, že okresný súd jej mal uznesenie zo 17. mája 2023 doručiť na adresu, ktorú uviedla v hlavičke svojho podania – návrhu na zastavenie konania zo 4. apríla 2022 doručeného okresnému súdu 13. apríla 2022. V tejto súvislosti je potrebné pre úplnosť spomenúť aj skutočnosť, že rovnakú adresu sťažovateľka uviedla aj vo svojej sťažnosti na prietahy adresovanej predsedovi okresného súdu. Následnú odpoveď predsedu okresného súdu z 25. mája 2023 si sťažovateľka prevzala práve na tejto adrese.

17. Zároveň je však potrebné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľka z obsahu odpovede predsedu okresného súdu z 25. mája 2023 vedela, že okresný súd v predmetnej veci už uznesením zo 17. mája 2023 konanie zastavil a realizuje úkony spojené s doručovaním uvedeného uznesenia.

18. V uvedených súvislostiach ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že sťažovateľka v čase doručovania uznesenia zo 17. mája 2023 v registri obyvateľov Slovenskej republiky nemala evidovanú adresu a v predmetnej veci okresnému súdu neoznámila doručovaciu adresu, resp. neupozornila ho na adresu, na ktorej sa aktuálne zdržiava a prijíma písomnosti. Z obsahu odpovede predsedu okresného súdu z 25. mája 2023 navyše sťažovateľka preukázateľne mala vedomosť o tom, že o ňou podanom návrhu už bolo okresným súdom rozhodnuté. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu pri doručovaní uznesenia zo 17. mája 2023

spojený s následnou aplikáciou fikcie doručenia nemožno považovať za nesprávny, svojvoľný či ústavne neudržateľný.

19. Sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť doručila ústavnému súdu 3. júla 2023. Napriek tomu, že napadnuté konanie, pokiaľ ide o dĺžku rozhodovania a proces doručovania uznesenia zo 17. marca 2023, neprebiehala v súlade s požiadavkou na postup súdu bez zbytočných prietahov, s prihliadnutím aj na povinnosť exekučného súdu *ex officio* rozhodovať o zastavení exekúcie založenej na neprijateľných zmluvných podmienkach (porov. III. ÚS 166/2023), sťažovateľka sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátila v čase, keď už tento prostriedok nápravy vo vzťahu k označenému konaniu okresného súdu nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (obdobne I. ÚS 572/2017, II. ÚS 433/2018, II. ÚS 36/2021).

20. Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní, ktoré bolo na okresnom súde pred doručením jej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu skončené vydaním uznesenia, ktoré je právoplatné a vykonateľné, je zrejmé, že tvrdené porušovanie sťažovateľkou označených práv už netrvalo. Z dôvodov uvedených v tomto náleze ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 2023

Robert Šorl
predseda senátu